

'Het maatschappelijk van de accoun

Door in het besturingsmodel een helder onderscheid te maken tussen enerzijds de controlerend accountant en anderzijds de accountant in business, kan het NIVRA zich krachtiger manifesteren. Daarbij moet op centraal niveau de nadruk liggen op het maatschappelijk belang van het beroep. Dat schrijft de commissie Governance NIVRA in een onlangs gepubliceerd advies aan het NIVRA-bestuur.

TEKST GEERT DEKKER | BEELD MARJA BROUWER

Op verzoek van het NIVRA heeft een commissie onder leiding van scheidend DNB-directeur Arnold Schilder zich gebogen over de vraag hoe de governance van de beroepsorganisatie moet worden aangepast aan ontwikkelingen in het vak, de markt en de maatschappij.

Op de financiële markten zijn de ontwikkelingen het laatste decennium razendsnel gegaan. Mondialisering gaf een stevige impuls aan de pogingen tot harmonisatie van de verslaggeving en dat leidde in 2005 tot de invoering van de internationale standaarden IFRS, gevolgd door een variant daarop voor de publieke sector (IPSAS). Daarnaast waren de affaires uit het begin van deze eeuw rond bijvoorbeeld Enron en Ahold cruciaal: ze hebben een forse inbreuk gemaakt op het vertrouwen in de financiële wereld. Gezien de intensieve betrokkenheid van accountants bij zowel het opstellen als het controleren van de jaarrekening, is het -

aldus de commissie-Schilder - 'niet verwonderlijk dat ook accountants mikpunt van kritiek worden, elke keer als er twijfel is aan de kwaliteit of betrouwbaarheid van de verantwoording'. Een en ander leidde tot verscherping van de controle en verscherping van het toezicht en dus ook een stijging van de lastendruk.

STEEDS MEER ROLLEN

Ook ontwikkelingen op het vakgebied van de accountancy en binnen het NIVRA

De governance van de beroepsorganisatie moet worden aangepast aan ontwikkelingen in het vak, de markt en de maatschappij.

hebben tot de vraag geleid of de huidige structuur van de beroepsorganisatie nog effectief is. Onder invloed van bijvoorbeeld de trend van maatschappelijk

verantwoord ondernemen, buigen accountants zich over nieuwe kwesties rond toezicht, transparantie en verantwoording. De behoefte aan niet-financiële verantwoordingen neemt toe. Accountants specialiseren zich ook op andere gebieden; in steeds meer rollen wordt hun expertise gevraagd.

Op de markt voor accountancy draait het de laatste jaren meer en meer om schaalgrootte, onder meer door de lastendruk van de regelgeving. Tegenover de (Europese) tendens de reikwijdte van de wettelijke controleplicht in te perken, staat een groeiende vraag naar andere accountantsdiensten. En dat terwijl de krapte op de arbeidsmarkt almaar nijpender wordt.

PLURIFORM

Binnen het NIVRA ten slotte blijkt dat er een steeds groter beroep wordt gedaan op vaktechnische ondersteuning: enerzijds wordt regelgeving complexer, anderzijds zijn accountants in geval van twijfel eerder geneigd advies in te winnen dan vroeger. Daarnaast eist de discussie over pluriformiteit veel aandacht op: er is ongenoegen bij degenen die vinden dat het NIVRA alleen de belangen van contro-

lerend accountants zou moeten behartigen en er is ongenoegen bij leden die niet in het controlerend vak zitten en vinden dat het

NIVRA te weinig voor hen doet. De commissie Schilder heeft deze en andere ontwikkelingen als startpunt genomen voor een reeks van enkele

Ik belang tant staat voorop'

tientallen gesprekken met belanghebbenden, zowel binnen als buiten het NIVRA. De conclusies uit die gesprekken vormen de basis van het rapport, dat de titel 'Van buiten naar binnen' heeft gekregen.

CENTRAAL EN DECENTRAAL

Die titel mag inderdaad, zegt Schilder in een toelichting, worden opgevat als een duidelijke keuze. "We vinden dat de accountant het appèl dat de samenleving op hem doet zich heel nadrukkelijk moet aantrekken. In onze visie kan er maar één vertrekpunt zijn voor de inrichting van een nieuwe organisatie en dat is het maatschappelijk belang. Accountants moeten bovenal de kwaliteit en de betrouwbaarheid van de financiële verantwoording bevorderen. Daaraan een bijdrage leveren

Arnold Schilder: 'De stem van de beroepsorganisatie in het maatschappelijk debat is meer dan gewenst.'

is de belangrijkste legitimatie voor een beroepsorganisatie van accountants." Prioriteit voor dit uitgangspunt betekent dus dat belangenbehartiging niet boven alles gaat. Onder meer om te voorkomen dat deze en andere rollen van het NIVRA in het gedrang komen, is het begrippenpaar centraal/decentraal geïntroduceerd. "Op decentraal niveau is het bevorderen van de beroepsontwikkeling, onder andere ingevuld door belangenbehartiging, juist de belangrijkste taak", zegt Schilder. 'Decentraal' wil zeggen op het niveau van clusters onder het centrale NIVRA-bestuur.

TWEE CLUSTERS

De commissie stelt twee clusters voor: één bestaande uit de accountants in business, de andere uit de controleurs of auditors. Een cluster dus voor de accountant die de

Jan Helderma: 'Dit is een fundamentele koerswijziging waarover we de leden van beide beroepsorganisaties zullen informeren.'

rol van controlerend accountant vervult (Audit & Assurance) en een cluster voor de accountant in de financiële functie (Finance & Management). Beide groepen kunnen zelfstandig en onafhankelijk van elkaar opereren (onderzoek, innovatie en dienstverlening hoort ook tot hun takenpakket), terwijl gemeenschappelijke werkgroepen, commissies en andere dwarsverbanden de dialoog en onderlinge discussie bevorderen, aldus Schilder. Deze onderverdeling moet het mogelijk maken dat het NIVRA op centraal niveau een sterker profiel opbouwt in de maatschappij. "De stem van de beroepsorganisatie in het maatschappelijk debat is meer dan gewenst", zegt Schilder, "dat maken veel stakeholders duidelijk. Dat pleidooi voor een zichtbaarder NIVRA wordt breed gedragen".

INTEGRATIE NOVAA EN PBO-STATUS

Het advies van Schilder komt op een moment waarop nog twee andere discussies over de structuur en de toekomst van het NIVRA en de toekomst van het beroep de aandacht opeisen. Ten eerste: de plannen om te integreren met de NOVAA zijn in vergevorderd stadium. "De voorstellen van de commissie Schilder, die al bezig was toen de eerste gesprekken met de NOVAA nog moesten plaatsvinden, worden zonder meer meegenomen als we komen te spreken over mogelijke vormen van samenwerking met de NOVAA", zegt NIVRA-voorzitter Jan Helderman.

Ten tweede heeft het NIVRA zich intern beraden op de vraag of de status van publiekrechtelijke organisatie (pbo) nog wel geschikt is om zijn functie goed te vervullen. Dit mede naar aanleiding van stemmen uit de politiek die opperen dat accountants zich beter sterk kunnen maken in privaatrechtelijke organisaties, verenigingen.

Maatschappelijk forum

De commissie Schilder wil naast de in dit artikel beschreven voorstellen de maatschappelijke relevantie van de beroepsorganisatie nog verder versterken door het instellen van een maatschappelijk forum, waarin vertegenwoordigers uit de publieke en de private sector zitting hebben, bijvoorbeeld werkgevers, werknemers, consumentenorganisaties en beleggers. Een dergelijk forum heeft geen formele adviesfunctie - in de voorstellen van Schilder blijft de Raad van Advies gehandhaafd - maar kan het NIVRA wel voeden met feiten en meningen die er toe doen.

Deze vraag wordt ook behandeld in Schilders advies. Zijn conclusies komen overeen met die van het NIVRA: een publiekrechtelijke status biedt meer waarborgen. Er is nu eenmaal behoefte aan betrouwbare informatie, geleverd door gekwalificeerde en bevoegde accountants. Bovendien moet de status van de accoun-

tantsverklaring worden beschermd: die is maatschappelijk geaccepteerd, maar dat wil niet zeggen dat de wettelijke bescherming ervan dan gemist kan worden.

RAPPORTAGEKETEN

Zo doemen de contouren op van een sterke, brede beroepsorganisatie van accountants in Nederland. Als het aan de commissie Schilder ligt wordt dat "een krachtige organisatie, die zich maatschappelijk manifesteert om de kwaliteit en de betrouwbaarheid te bevorderen van de financiële rapportageketen".

Of en in hoeverre die plannen worden uitgevoerd is vooral afhankelijk van de samenwerking van NIVRA en NOVAA, zegt Helderman. "Het is niet aan het NIVRA-bestuur om daar nu een besluit over te nemen. Dit is een fundamentele koerswijziging waarover we de leden van beide beroepsorganisaties zullen informeren. Alleen als er een breed draagvlak is onder de leden, heeft deze kans van slagen." □